

УГОВАРАЊЕ БУДУЋЕГ ИЗДРЖАВАЊА ДЕТЕТА

Није супротно принудним прописима, јавном поретку и моралу да се обавеза у погледу будућег издржавања детета утврди уговором између родитеља.

Из образложења:

"Из ванбрачне заједнице супружника (странака у овој парници) рођена је 27.11.2002. године њихова ћерка А.П. Пре повратка мајке из иностранства у земљу између будућих родитеља је, још за време трудноће, постигнут усмени споразум да ће тужени доприносити издржавању малолетног заједничког детета у износу од 150 евра док дете не постане пунолетно, а са друге стране тужиља се обавезала да туженом дозволи редовно одржавање контаката са дететом. Као доказ да је споразум закључен тужени је сачинио изјаву 14.5.2002. године чију је садржину и веродостојност првобитно оспоравао, а затим њену пуноважност у току поступка признао. Споразум је делимично поштован за време трудноће тужиље, али од рођења детета тужени није доприносио издржавању детета у периоду од 81,5 месеци.

Пресудом Вишег суда у Сомбору П2 18/10 од 2.10.2012. године утврђено је да је тужени биолошки отац малолетне А, рођене 27.11.2002. године, па је обавезан да на име издржавања детета плаћа месечни износ од 130,45 евра у динарској противвредности на дан исплате по средњем курсу као дана подношења тужбе док за то трају законски услови. По жалби странака пресудом Апелационог суда од 31.12.2012. године првостепена пресуда је делимично преиначена у погледу висине издржавања и тужени је обавезан да тужилји месечно плаћа по 100 евра.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд је тужбени захтев делимично усвојио на основу чл. 8, 73. и 154. став 1. Породичног закона јер је тужиља сама доприносила издржавању детета од рођења 27.11.2002. године до 16.9.2009. године. Првостепени суд сматра да се ради о повременим потраживањима, због чега је тужбени захтев само делимично усвојио за период од три године пре поднете тужбе (од 16.9.2005. до 16.9.2008. године – 36 месеци), па јој је досудио суму од 5.400 евра. За веће тужбено тражење због истакнутог приговора застарелости тужбени захтев је одбијен као неоснован.

Другостепени суд сматра да је тужбени захтев у целини неоснован јер је тужиља била дужна по члану 423. ЗОО да у поступку докаже колике је трошкове имала на име издржавања заједничког малолетног детета у спорном периоду и да за тај период тражи део обавезе који пада на њега. Даље апелациони суд сматра да споразум о алиментацији у износу од 150 евра месечно не производи правно дејство јер суд није оцењивао да ли је тај споразум у најбољем интересу детета.

На правилно утврђено чињенично стање неправилно је примењено материјално право од стране оба нижестепена суда када је правноснажно тужбени захтев одбијен као неоснован.

Дете има право на издржавање по начелу садржаном у члану 8. Породичног закона (дужност чланова породице) који је конкретизован у чл. 33. и 154. Породичног закона (обавеза и дужност родитеља да издржавају дете). Породични

закон детаљно уређује односе у вези издржавања - права, критеријума, начина, висине, трајања, промене, права на регрес, редоследа и престанка (чл. 160-167), али не нормира ситуацију кад је један родитељ искључиво издржава дете, а други неће или не може да учествује у његовом издржавању, односно када се закључени споразум о висини издржавања детета не извршава. Због тога се на решење конкретног односа примењују општа правила облигационог права о пуноважности уговора, извршењу, и последицама неизвршења.

У конкретном случају, мајка је фактички издржавала заједничко дете у периоду од 81,5 месеци иако није имала искључиву правну обавезу да доприноси његовом издржавању у потпуности (обавезу има и отац и обавеза родитеља је подељена), нити је тужени своју уговорну обавезу испуњавао.

Није супротно принудним прописима, јавном поретку и моралу (члан 103. ЗОО) да се обавеза за будуће издржавање детета утврди уговором између родитеља. За пуноважност тог уговора није нужно да буде закључен у писаном облику и оверен од стране суда или другог државног органа већ је у складу са начелом консесуализма из члана 67. ЗОО довољно да постоји сагласност воља у погледу висине издржавања која одговара интересима детета. С обзиром да се нејасне или непотпуне одредбе у материји породичног права имају тумачити у складу са заштитом права детета (Конвенција о заштити права детета), а имајући у виду да закон изричито не забрањује уговарање висине издржавања (ако је то у интересу детета) то Врховни касациони суд, споразум родитеља у погледу форме, без обзира што је "закључен на папиру" сматра пуноважним. Када је између странака закључен споразум о висини издржавања на суму од 150 евра месечно (већој суми од оне која је утврђена каснијом судском одлуком), може се сматрати да је такав споразум у најбољем интересу детета, па није нужно као што то тврди жалбени суд да се утврђује и доказује колико је фактички утрошено новчаних средстава на издржавање малолетног детета. Дужник издржавања и поверилац издржавања могу се споразумети да висина издржавања буде одређена у фиксном новчаном износу (члан 162. став 1. Породичног закона) и да та висина буде изнад потреба повериоца издржавања на основу правила садржаног у ставу 3. цитираног закона по коме ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ- дужник издржавања.

Потраживање није застарело због правила о застоју застаревања.

Наиме, закључени уговор између родитеља сматра се уговором у корист трећег (детета) из члана 149. ЗОО. Између детета (корисника) и оца (дужника издржавања) застаривање не тече (застој из члана 381. став 1. тачка 2. ЗОО) док траје родитељско право.

С обзиром да тужени није извршавао уговорну обавезу издржавања детета у периоду од 81,5 месеци и да потраживање није застарело то и тужилца (мајка) може да захтева извршење уговора по чл. 149. став 2, 124. и 262. став 1. ЗОО.

Тужилца није побијала првостепену пресуду у одбијајућем делу у целини већ делимично за суму од 2.275 евра (члан 357. став 1. тачка 2. ЗПП), па је првостепена пресуда у погледу остатка одбијајућег дела остала правноснажна.

Имајући у виду изложено то је осим досуђеног износа из првостепене пресуде од 5.400 евра досуђено још 2.275 евра у динарској противвредности".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 1094/2015 од 3.6.2015. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)